

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

Associació P. Forana
Princesa, 24
07240 Sant Joan



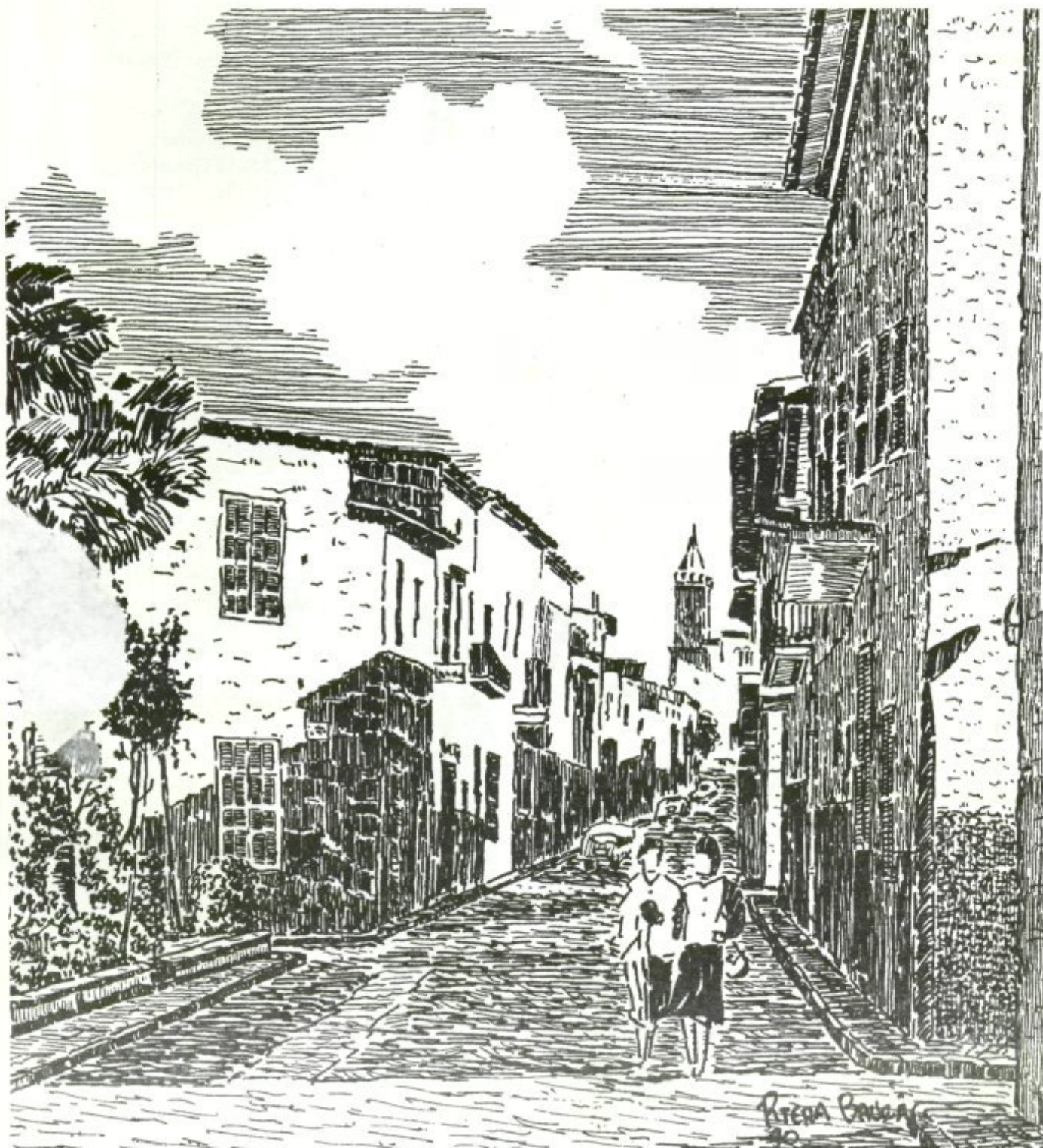
MARÇ DE 1992 * N° 181



1892 • 1992

CENTENARI

AJUNTAMENT DE SANT LLORENÇ DES CARDASSAR



Contribucions especials

En el ple ordinari del 5 de març l'equip de govern de la nostra Corporació va prendre l'acord de posar al cobrament els rebuts de la xarxa de clavegueram, tot i que aquest servei encara es torbarà una bona partida de mesos a entrar en funcionament. Sembla ésser que el concessionari de les obres no ha cobrat res i amenaça en aturar-se si no li paguen la feina feta.

Davant aquesta postura de l'empresari i de la Corporació pensam que cal fer unes quantes consideracions:

Primera. És del tot lògica la decisió del concessionari, ja que si li han comanat una feina i el contracte estipula que ha d'anar cobrant les obres a mesura que tenguim un percentatge determinat enllestit, no és just que s'hagi de carregar tot el cost ell sol.

Segona. Si les obres les han de pagar l'Ajuntament i el Consell Insular, tampoc no és just que la bestreta l'hagi de fer tota el poble de Sant Llorenç. Seria més raonable que cadascú es fés càrrec de la seva part proporcional.

Tercera. Si l'Estat Espanyol o la Comunitat Autònoma no comencen cap any sense tenir el Pressupost aprovat -i són molt més complicats que el nostre-, per què la nostra Corporació es basa en el de 1990 i no elabora el d'enguany? Seria més lògic aprovar primer els comptes abans d'embarcar-se en una despesa de tanta envergadura.

Quarta. Quines passes s'han donat per assabentar-se de fins a quin punt ens afecta el *Cànon d'Aigües*, en el que respecta a la tuberia general fins a la depuradora? Pensem que ja n'hem pagat uns 160 milions.

Cinquena. Per què es va agafar el sistema de pagar a tant el metre quadrat de solar, sense aplicar cap coeficient corrector que fés més justa la distribució de despeses? D'aquesta manera es premien els edificis de pisos en detriment de les plantes baixes, cosa que perjudica les cases tradicionals del poble. Consideram que s'hauria d'haver contemplat la possibilitat de distribuir les quotes per planta habitada.

Sisena. Ja que és inevitable que es produeixin molèsties als veïnats, s'hauria de procurar que aquestes fossin les mínimes possibles. En aquest sentit, com que fa més de mig any que s'alçaren els primers carrers, no estaria malament que els començassin a asfaltar.

Setena.- I, per acabar, suggerim als responsables que donin una explicació detallada a tots els llorencins, a fi d'evitar les queixes, murmuracions i boicots que hi podria haver quan posin els rebuts al cobrament.

Taula

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Març de 1992. Número 181

Edita: Centre Cultural Card

Imprimeix: *Apóstol y Civilizador* (Petra)

Dipòsit legal: 765-1973

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Maria Galmés

Guillem Pont

Guillem Quina

Pere J. Santandreu

Antònia Servera

Guillem Soler

Col·laboren

Joan Riera	El carrer Major	Portada
Xesc Umbert	El vent a Sant Llorenç	3
	El temps de febrer	20
Aina Salas	La pesca esportiva	4
Sol, i de dol	Batec	8
PSM	PSOE, temps de rebaixes	10
	Aniversari de F. de C.	10
	Comunicat	15
Miquel Vaquer	Bàndol	11
Jerònia Mesquida	En directe	11
Pere J. Santandreu	Quines coses...	12
Josep Cortès	Espipellades	13
	Crònica informal	17
	Tal dia com avui	19
Lluc Quina	Sobre les piles	14
Jaume Galmés	Poesia	16
Flanagan	La negra	16
Maria Bel Sancho	SMOE	18
Ignasi Umbert	Mateu Galmés	19
	San Josemaria Escrivá	21
Maria Galmés	Si lleu...	22
	Demografia	22
	Comptabilitat	
Ramon Rosselló	Història	23
Guillem Pont	Es capità Madona	24

Nota

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

El vent a Sant Llorenç

Primer estudi sobre el vent en el nostre poble



Ca'n Xesc
Estació
pluviomètrica
de Sant Llorenç

Durant més de dos anys he seguit dia a dia el comportament del vent a Sant Llorenç, fins arribar a unes conclusions i uns promigs bastant fiables sobre direccions, velocitats i freqüències.

La situació del nostre poble, un poc allunyat de muntanyes i dins un terreny relativament pla i un poc encloïtat, fa que el vent perdi velocitat en arribar-hi. Un altre factor d'ajuda són les muntanyes de Calicant, Es Telègrafo, S'Esquerda, puig de Ses Fites i el massís del puig d'Es Corb, que serveixen de recer dels vents de tramuntana i gregal, que són, en general, els que més fort arruixen. Totes aquestes condicions fan que Sant Llorenç sia un poble poc assotat pel vent.

Així idò, tenim que el vent que més dies bufa durant l'any sigui l'embat, que a Sant Llorenç entra de xaloc (SE), i que comença dins el mes de maig i acaba en el d'octubre. La velocitat màxima coincideix amb els dies de més calor i sol arribar als 35 km/h, amb una freqüència d'uns 130 dies a l'any.

Veïnat del xaloc tenim el migjorn, vent de procedència africana poc habitual per aquestes contrades. Sol esser portador de pols del nord d'Àfrica i en tenim una freqüència de 18 dies a l'any, amb una velocitat màxima d'uns 18 km/h.

Seguint la volta i parlant del llebeig, podem dir que és un vent que sol anar associat amb les borrasques

quan tenen el centre al NW de la península. D'aquesta direcció hi ve una trentena de vegades durant l'any, i la seva velocitat màxima està als voltants dels 40 km/h.

El ponent, a l'estiu, és el vent més sec i més calent de tots els que envolten l'illa. Les temperatures màximes als mesos d'estiu sempre es donen amb vent de ponent, i també és un fet molt corrent que la humitat relativa baixi a menys d'un 30% quan bufa de ponent. Un cinquantena de dies és la mitja d'aquesta direcció, i quant a velocitat sol estar damunt els 45 km/h de màxima, però un pic cada un parell d'anys sap arribar als 90 o 100 km/h.

Girant un poc més ens trobam el mestral. D'aquesta direcció tan sols hi bufa de sis a dotze dies cada any, amb velocitats màximes comparables al ponent. Però el mestral té una característica que no tenen els altres vents, i és que és net i transparent, i deixa el paisatge amb una visibilitat excepcional.

De la tramuntana en podríem parlar molt perquè és la rella dels vents, però per un efecte orogràfic local (les muntanyes de Calicant, Balafi, S'Esquerda, Sos Llulls i Es Tresor), Sant Llorenç es troba protegit i no és assotat pel vent del nord. Devers devuit dies a l'any tenim tramuntana, la seva velocitat màxima no sol passar dels 40 km/h i no sol durar molt de temps. Quan el vent s'estableix d'aquesta direcció, les primeres hores ve de tramuntana, però així com augmenta la velocitat, quan pega a la muntanya de S'Esquerda i davalla pel regueró mateix del torrent de Ses Planes, entra a Sant Llorenç en forma de vent de gregal (NE). Però això només passa a Sant Llorenç i els seus voltants, però a la resta del terme tenim punts (els vessants nord de les muntanyes, so-

bretot les d'Alpara, Infern i Es Tresor) on la tramuntana no hi deixa créixer ni els ullastres.

Continuant la marxa ara li toca al grec. Si el cel està clar, a Sant Llorenç, és mal de distingir si és grec o tramuntana perquè sempre arriba al poble de la banda de gregal. Si el cel està nigulat es pot distingir fàcilment perquè els núvols segueixen la direcció real del vent. Sol bufar devers 50 dies a l'any i la seva velocitat màxima és la més alta de tots: 72 km/h. Això és la més alta dels darrers dos anys, però anteriorment n'hem tengudes que han arribat als 100 km/h, encara que ja he dit que és difícil establir exactament d'on ve aquest vent.

El llevant és un vent generalment humit que no fa variar la temperatura perquè procedeix del Mediterrani. Per lo general no sol ploure gaire d'aquesta direcció, i hi sol bufar uns 47 dies a l'any. La seva velocitat màxima no sol passar dels 40 km/h.

Ja per acabar aquest petit resum només dues paraules per dir lo que passa cada vespre quan deim que no fa vent. La velocitat "0" pràcticament no existeix. Són molts els dies de l'any en què a l'horabaixa el vent es queda en calma i quasi no en fa gens, però a mesura que la terra es refreda, l'aire que entra en contacte amb ella també agafa fred i comença un moviment cap als punts més baixos dels reguerons, xaragalls i torrents, davallant així cap a la mar amb una velocitat de 3 a 7 km/h. De manera que l'aire que el vespre es troba a Ses Planes l'endemà de matí és a S'illot, seguint el mateix curs del torrent. Aquest fenomen que es posa en marxa a les primeres hores de la nit acaba quan el sol fa una hora que ha sortit, i es repeteix gairebé durant tot l'any, sempre que no estiguem baix de la influència d'una borrasca.



Pesca esportiva

Textes: Aina Salas

Fotos: Maria Galmés

Continuant passant revista a ses activitats d'es poble, en aquesta ocasió hem convidat a sa tertúlia es Pescadors. Ells, juntament amb sos caçadors, són uns grans amants de sa natura i de sa vida a l'aire lliure. Quan tenen ocasió fugen com un llamp de carreteres i cotxos per anar-se'n, en una relativa solitud, a pescar. Agafen ets ormetjos i de cap a la mar hi falta gent. Mos comenten que els tracten de boigs quan abans de sortir es sol, aquells dies d'hivern i quan ha caigut una gelada, ells ja estan ben a punt per partir. I mos diuen que arran de la mar no hi fa fred, que estan més aprop del cel que ningú, que no se temen des pas des temps i que disfruten. Es seu entusiasme és tan gros que mos ho creim sense dubtes i mos agafen unes ganes loques de provar de tirar ses canyes dins s'aigua a veure si som capaços de abstreure-mos de tots es problemes quotidians i sen-



tir sa pau interior que ells diuen que senten.

Agraïm an en Toni Servera, en Sebastià Brunet i an en Jaume Gomila, que és ara mateix es President de sa penya, sa deferència que han tengut amb noltros en acceptar sa nostra convidada.

Aina.- I de pescadors, que sou molts?

Toni.- Quan comencem, érem molt poca gent, però mos agrupàrem i mos animàrem per fer una penya. Jo vaig esser es president. Érem deu o dotze i ara ja som 55 o 56.

Aina.- Voltros només feis pesca esportiva, no és així?

Jaume.- Sí.

Aina.- I quines modalitats hi ha?

Jaume.- Noltros, normalment, només feim es roquer i es llançat.

Toni.- Feim quatre concursos: barca, llançat, roquer i grumeig.

Jaume.- Els repartim i en feim una cada mes, més o manco.

Aina.- Mos podríeu explicar cada una d'aquestes modalitats, perquè pens que podria ser que molta gent no sapigués en què consisteixen.

Toni.- Roquer és sa que se pesca damunt ses roques. Ses normes són diferents segons es concurs, a vegades se sortegen es llocs, ses pesqueres, i d'altres és lliure i pots pescar on vulgues, però se limita s'horari. Se pesca amb canya llarga. Es grumeig, és aquella modalitat que te col.loques damunt ses roques i tires menja a la mar perquè es peixos comparesquin. Se pesca amb canya curta. Es llançat se pesca damunt s'arena i sa barca; se surt a pescar amb una barca sense delimitar zones. Se posa un horari de sortida i d'entrada de barques.

Jaume.- Noltros continuam ses normes que ja teníem quan en Toni era president, que mos pareixen molt adequades.

Aina.- I com és que ho deixares Toni.

Toni.- Perquè ho vaig esser quatre anys i quan has acabat una tanda, qui més qui manco, té ganes de sortir.

Sebastià.- I encara feres un any de pròrroga.

Toni.- I a més, quan hi ha un president nou, aporta idees renovades i això és molt necessari.

Jaume.- No canviaren gaire, perquè ho trobàrem tot molt bé.

Maria.- I voltros, estau federats?

Jaume.- No. Tenim llicència de pesca. Ara estam tramitant tota aques-

ta qüestió perquè hi volem estar.

Sebastià. - Noltros estàvem agregats an es club d'*Es Serrans* de Manacor, però tenguérem problemes i no mos acabàrem d'entendre.



Jaume. - Ses gestions per federar-mos ja estan molt avançades i ben prest ja serem un club així com toca. Mos direm *club Orada*.

Toni. - Noltros som una penya perquè érem pocs. Exigeixen que com a mínim siguin cinquanta socis per fer un club. Poc poc s'hi ha anat afegint gent i ara ja passam aquesta xifra.

Sebastià. - Un club du moltes despeses i si no són bastants és molt car.

Aina. - Se poden fer concursos per espècies, o se tira sa canya i tot val?

Jaume. - A noltros tot mos val, però hi ha concursos selectius que només valen es peixos a partir d'una mida. En Jordi, es fill d'en Sebastià, ha participat a diferents concursos d'aquests.

Sebastià. - Segons sa classe de peix que sigui té una mida que se sap d'abans quina ha de ser; per exemple, un mabre si no fa quinze cm se rebutja.

Jaume. - Noltros anam a pès. Però si mos feim club també organitzarem concursos de selectiu.

Aina. - Explica-mos com funciona un Club.

Sebastià. - S'única diferència amb ses penyes és que ses marques que se fan puntuen per fer campionats; si no-més ets penya pots fer puntuacions

molt bones, però no compten per res, i per participar a s'alta competició, has de pertànyer a un club. Per exemple, es cinc que tenen sa puntuació més alta de dins es clubs de Balears poden prendre part an es campionats de Balears, i es que queda en primer lloc pot prendre part an es campionat d'Espanya.

Aina. - Per què pescant un vora s'altre, un pesca molt i s'altre casi res?

Jaume. - Això és saber-ne o no.

Toni. - Sa sort també influeix, però lo primer es saber-ne.

Sebastià. - En Jordi, es meu fill, sempre me guanya. I per què? No ho sé. És més *lliquero*, no s'entretén, està molt atent, i no ho sé. Me guanya.

Jaume. - Té un bon material i sa pràctica és fonamental. A pescar hi has de anar molt.

Sebastià. - Sa pràctica hi fa molt; per exemple, si fas via a enllestir ses canyes, es temps que un altre les amolla dins la mar trenta vegades tu les hi amolles quaranta. Ses probabilitats d'agafar més peix són evidents.

Maria. - I que és molt car es material?

Sebastià. - Sí, però com tot, hi pots gastar lo que vulguis. Hi ha canyes de 10.000 ptes. fins a 70.000, i *carretes* de 5.000 ptes. fins a 50.000; i després hi ha es ploms, es fil, ets hams, etc.

Aina. - I sa menja?

Jaume. - I sa menja ja val 300 ptes. cada caps de cucs.

Aina. - N'hi ha que preparen sa seva menja d'una manera més o manco secreta perquè es peixos piquin més, o això no succeeix?

Toni. - En es grumeig sí. Ara an es roquer no.

Sebastià. - Quan se pesca de llançat, que és normalment s'horabaixa i es vespre, hi ha diferents tipus de menja. Ara lo millor que hem trobat, és es cuc de rosca. Es que proven altres coses, per exemple caragolins, és per no comprar es cucs.

Jaume. - Lo que passa és que es caragolí quan tires se canya amb força

dins s'aigua, fuig de s'ham. Es cuc no. Però clar, ho poses a tot perquè per sortir a pescar, necessites 1.000 ptes. de cucs, i llavors es ploms, etc. I si enroques, ho deixes tot.

Maria. - Idò surt caret això?

Toni. - Tots ets esports són cars.

Sebastià. - Cada concurs costa de 2.500 a 3.000 ptes. a cada pescador. I això només de material petit i menja. No comptes ni es gastos de transport, ni sa canya, carrete, etc. Per exemple, jo diumenge passat n'hi vaig deixar més de 30 d'hams, i ploms 14 o 15.

Jaume. - Idò, i cada plom val 15 o 16 ptes. I comença a sumar i veuràs...

Maria. - I que vos subvencionen gens?

Toni. - S'Ajuntament cada any mos dona 70.000 ptes. i amb elles organitzam una festa per la Mare de Déu, a sa que aportam es peix. S'Ajuntament mos dóna es pa es vi i ses coques. Després també mos dóna es trofeus des concursos que organitzam per ses festes tant a Sant Llorenç com a Son Carrió.



Jaume. - Ara marxam bé perquè en Metxo va deixar molts de dobbers; perquè una entitat com aquesta tenir 300.000 ptes. jo ho trob molt.

Sebastià. - No les vàrem tudar. Procurarem administrar-los bé.

Toni. - És desagradable haver de

demanar aportacions extremes an es socis. Val més administrar-ho lo millor possible i si es trofeus han de ser més sencillats, idò paciència.

Sebastià. - I en sos trofeus hem de dir que hi ha moltes cases comercials que hi col·laboren.

Aina. - I de peix si mateix n'hi ha?

Toni. - De cada vegada n'hi ha manco.

Sebastià. - Va a temporades. Ara vénen un parell de mesos bons.

Toni. - Tot es temps que s'aigua és freda, se n'agafa poc. Quan ve sa primavera, que es temps s'encalenteix, és quan va bé pescar.

Aina. - I quina classe de peixos soleu treure?

Jaume. - Depèn un poc de s'època.

Sebastià. - Normalment se pesquen tords, esparralls, donzelles, variades vaques, serranets, qualque pagell, qualque amfosset...

Aina. - Voltros me parlau d'agafar dos o tres quilos de peix com a màxim, i aquesta gent que va a pescar oblades, per exemple, i en du un sac com ho fan?

Toni. - Això és grumeig. Hi ha pesqueres de tota sa vida que se sap que allà compareixen, i amb pua o puu, se tira a grapadates a dins s'aigua i se pesquen molt a sa vorera. Per pescar d'aquesta manera hi ha de haver escuma, s'aigua ha d'anar mogudeta i així es peixos no te veuen. Se pesca de molt amunt, perquè si tires sa canya endins i es peixos veuen que n'enganxes un, ets altres fugen tot d'una i no tornen. Es peixos són uns animals molt vius. D'aquesta manera se pesquen salpes i oblades, i també qualque sart.

Aina. - I en ses barques?

Jaume. - Ses barques són un altre assumpte. Se pot treure qualsevol tipus de peix.

Sebastià. - En sa barca pots anar on vulguis. Això va a criteri des patró. A mi m'agrada més pescar a sa vorera.

Maria. - I de pesca submarina?

Toni. - És una cosa diferent a lo nostro. Hi ha quatre al·lots que estan

federats i van a pescar pes seu compte.

Jaume. - Com a penya no sé que hi hagi res. No sé gens com funciona aquesta modalitat.

Toni. - És més complicat que lo nostro. Tampoc no sé com funciona, però tenc entès que està molt privat.

Aina. - I a pescar hi pot anar tot-hom?



Jaume. - Si té llicència de pesca sí. Si no en té sa Guàrdia Civil qualque vegada ha pres ses canyes.

Sebastià. - I en sa barca, apart de tenir es papers en regla, només se poden treure cinc quilos de peix per pescador.

Jaume. - Això són normes que vénen de sa Conselleria d'Agricultura i Pesca per intentar conservar una mica ses espècies.

Toni. - I és que si jo pogués i fos l'amo, vedaria Sa Punta de n'Amer uns anys. Està massa explotada.

Jaume. - És molt bona, però és una cosa abusiva lo que se fa allà.

Sebastià. - És un lloc molt present, està numerat i és molt avinent. Però s'hi pesca massa. Hem de tenir en compte que quan vénen es *Serrans* de Manacor que són 60 o 70 hi treuen una mitja de 80 o 90 quilos de peix, i normalment hi fan un concurs cada mes. LLavors en vénen de Palma etc. Allò està massa pescat i és una llàstima. Noltros hi anam molt poc.

Jaume. - No hi hem estat de ses festes de Son Carrió. Per ses festes sí que hi anam perquè es dins es nostro terme hi ho trobam adient.

Maria. - I on soleu anar?

Jaume. - Per Cala Rajada. Jo crec que ara és un des millors llocs per agafar un peix.

Aina. - I que no estaria bé fer unes temporades de veda?

Jaume. - No s'ha posat, però seria lo seu.

Toni. - Per exemple sa punta de n'Amer és un lloc molt bo, però és que no ho deixen reposar. Podrien posar uns anys de veda i llavors pescar a temporades alternes.

Jaume. - Noltros no sabem quan es peixos nodreixen, però m'imagin que ets entesos sí que ho saben. Bé, idò quan nodreixen no deixar pescar podria ser una solució.

Toni. - Però no basta perquè llavors l'han de deixar créixer. Noltros quan el treim no sabem quina edat té, però crec que si el treim tan petit, deu ser perquè és jove.

Sebastià. - I quan te'l menges, sa carn és igual de fluixa tant si és gros com petit. Vull dir que és molt millor que es peix sigui gros.

Aina. - I es futur, com el vos plantejau?

Jaume. - Volem fer feina. Tenir un club per poder ajudar a nes nostros pescadors més destacats. Els volem ajudar econòmicament perquè puguin anar an es campionats, perquè si tot ha de sortir de sa seva butxaca és impossible que puguin demostrar sa seva autèntica vàlua.

Sebastià. - És molt car anar an es campionats. En Jordi, es meu fill, va anar an es campionat d'Espanya i li pagaren es passatges i s'estància. Res més. Només vos vull dir que sa menja que va posar, valia 16.000 ptes.

Jaume. - És això, 16.000 ptes. entre 50, no és res, però si totes les ha de pagar es pescador, no pot anar per tot, i ses seves possibilitats són molt limitades. Crec que és molt bo sortir i es nom des poble sona a nivell na-

cional.

Maria.- I dones, que en teniu?

Jaume.- Ara no.

Aina.- Ses dones mos fan es cap fluix per tot. Sempre tenen massa feines.

Jaume.- Sí, és una llàstima perquè és una cosa molt entretinguda. No pots estar mai aturat.

Maria.- I en es concursos, quin límits hi ha?

Sebastià.- Limiten ses canyes. Una en remull i s'altra defora perquè la puguis preparar. A sa modalitat de llançat, en pots tenir dues en remull.

Jaume.- És un disfrut pescar. A mi s'esport que més m'agrada es es futbol, però si el fessin es matí, no hi aniria.

Toni.- És molt sà. Pensa que a sortida de sol, ja som damunt ses roques. És molt tranquil.

Jaume.- No hi ha mals modos i sa gent no se barreja. Tothom va a lo seu i no hi ha motius de discussió perquè sa balança no ment.

Toni.- S'ha d'estar atent an es vent i no posar-se mai damunt una roca banyada.



Molta sort en aquesta tasca que s'han proposat dur endavant es pescadors, i que es club de Sant Llorenç sigui de lo millor, no solament amb èxits esportius, sinó també en propostes de conservació d'espècies i en cavallerositat. Estam segurs de que així serà.

A Miquel Hernández

ELEGIA

Yo quiero ser, llorando, el hortelano de la tierra que ocupas y estercolas, compañero del alma, tan temprano.

Alimentando, lluvias, caracolas y órganos mi dolor sin instrumento, a las desalentadas amapolas
daré tu corazón por alimento.

Tanto dolor se agrupa en mi costado, que por doler me duele hasta el aliento.

Una manotazo duro, un golpe helado, un hachazo invisible y homicida, un empujón brutal te ha derribado.

No hay extensión más grande que mi herida, lloro mi desventura y sus conjuntos y siento más tu muerte que mi vida.

Ando sobre rastrojos de difuntos, y sin calor de nadie y sin consuelo, voy de mi corazón a mis asuntos.

Temprano levantó la muerte el vuelo, temprano madrugó la madrugada, temprano estás rodando por el suelo.

No perdono a la muerte enamorada, no perdono a la vida desatenta, no perdono a la tierra ni a la nada.

En mis manos levanto una tormenta de piedras, rayos y hachas estridentes, sedienta de catástrofes y hambrienta.

Quiero escarbar la tierra con los dientes, quiero apartar la tierra parte a parte, a dentelladas secas y calientes.

Quiero minar la tierra hasta encontrarte y besarte la noble calavera y desamordazarte y regresarte.

Volverás a mi huerto y a mi higuera: por los altos andamios de las flores pajareará tu alma colmenera

de angelicales ceras y labores.

Volverás al arrullo de las rejas de los enamorados labradores.

Alegrarás las sombras de mis cejas, y tu sangre se irán a cada lado disputando tu novia y las abejas.

Tu corazón, ya terciopelo ajado, llama a un campo de almendras espumosas mi avariciosa voz de enamorado.

A las aladas almas de las rosas del almendro de nata te requiero, que tenemos que hablar de muchas cosas, compañero del alma, compañero.



SER ONDA...

Ser onda, oficio, niña, es de tu pelo, nacida ya para el marero oficio; ser graciosa y morena tu ejercicio y tu virtud más ejemplar ser cielo.

¡Niña!, cuando tu pelo va de vuelo, dando del viento claro un negro indicio, enmienda de marfil y de artificio

ser de tu capilar borrasca anhelo.

No tienes más que hacer que ser hermosa, ni tengo más festejo que mirarte, alrededor girando de tu esfera.

Satélite de ti, no hago otra cosa,

si no es una labor de recordarte.

-¡Date presa de amor, mi carcelera!

Dia 28 de març va fer 50 anys que Miguel Hernández va morir a la presó d'Alacant.



Morers

Quin esglai! Que no els heu vists, als morers? L'altre dia la brigada els va podar, els varen deixar sense cap branca. Tot és perquè han d'eixamplar la carretera que va fins a Cala Millor, i es veu que feien nosa. Conten que els han de transplantar a un altre lloc. Déu els escolti i, per ventura, ens faran una zona verda.

Parquímetres

L'Ajuntament va tornar posar en funcionament els parquímetres de Cala Millor. Segons els nostres informadors, començaren a funcionar dia 17. És ben segur que no estarem gaire a tornar tenir problemes i veure campanyes en contra de la Casa Gran de la Vila. Tot i que el preu és de 60 ptes./hora, males veus diuen que Don Fallerà ara que ve Pasqua, pujarà els preus i si, per ventura, els *domingueros* piquen, amb la mateixa fornada faran doblers per acabar les aigües.

Camilla

Un capvespre de les primeres setmanes de mes, es va encendre la camilla de la sala per a la 3^a edat de Sa Rectoria. Un bon trastorn per tots els que hi havia allà a prop. Sortadament no hi va haver desgràcies personals, encara que els bombers arribaren un poc tard.

Recordant una moto-bomba per extingir incendis i uns equips de bombers que va adquirir l'Ajuntament??? o els tenen tan arraconats que no els han trobat, o encara no els saben emprar!!.

Sant Josep

Tradicionalment dia denou de març és el dia de Sant Josep. Solia ser festa, abans. Ara, tan enfeinats com anam amb això de guanyar duros per a la vellesa (i tanmateix en ser hora de gastar-los, som morts) de cada dia celebren més poques festes: *El país avança*.

Quintet de vent

El molí d'En Bou fou escenari d'un quintet de vent. El quintet estava compost per cinc joves de la banda municipal que estan cursant nivells superiors. Aquesta iniciativa va partir del director de la banda, Francesc Sapinya. Segons informacions, es faran diferents concerts d'altres tipus, com per exemple: tríos d'instruments de fusta, quartets de metall, etc. Enhorabona a aquests músics llorencins.

Dia internacional de la dona treballadora

Dia 8 de març enguany va caure en diumenge. Això va permetre que mol-

tes dones no treballassin. Però ni es temeren que aquest dia moltes dones d'arreu del món, es manifestaren per aconseguir la igualtat dels drets. A Mallorca es realitzaren actes a Palma i a Manacor. A Sant Llorenç, baldament enguany hi hagués dues dones en el consistori llorençí, no varen organitzar cap acte amb motiu d'aquest Dia Internacional de la Dona Treballadora.

Conferència al molí d'en Gras

Divendres, dia vint, al molí d'en Gras, va tenir lloc una conferència-presentació amb el títol genèric de *literatura i cultura escrita a Sant Llorenç*. El ponent va ser el Dr. Rosselló Bover, de la Universitat de les Illes Balears. Hi assistí una quarantena de persones.

Després de la conferència, hi hagué un refresc per celebrar el vintè aniversari de *Flor de Card*. Es veu que la gent no se'n va témer, del refresc, perquè sinó no hi hauríem cabut, de tantes empentes.

Sa Rua '92

Enguany, la rua llorencina ha arreplegat més de vint mil persones. Va ser cosa grossa. Tothom va sortir al carrer, fins i tot, tots els turistes calamillorers es desfressaren. S'havia instal·lat una pantalla de video gegant a l'entrada del poble: tothom que arribava a Sant Llorenç s'afegia a la festa. Va ser massa.

Fresses raríssimes ens varen comparèixer: una bomba atòmica, un castell de rei, un monstre rondallesc, etc...

A la plaça major va actuar el grup *Serpent's Tine*, i la *Original Laurentinum Band*. Aquests grups internacionals marcaren el ritme de la bauxa. Va ser massa.

Les banderes

En aquests dos darrers mesos,

s'han confeccionat tres banderes. Totes les realitzaren les persones de la tercera edat. Una per a la Tuna, l'altra per a la confraria de les *mantillas* de Setmana Santa i la darrera per tenir al local social. La bendició la féu el rector de la parròquia don Joan Font i els padrins d'aquesta darrera foren l'amo En Toni Pisca i la madona Aina LLuma que, entre tots dos, sumaven 198 anys. La tasca de confecció va córrer a càrrec de Catalina Ferrer i moltes més dones que volgueren ajudar i la brodadora fou na Catalina Joia. El dia de la inauguració varen cantar l'himne dels pensionistes amb la música de *Clavelitos*. Es va tancar l'acte amb unes paraules del president de l'associació, el secretari de la 3ª edat, el batle de S. Llorenç i d'altres persones. I feren bulla fins que estaren cansats.

Canalització de les aigües

Pols, pols i més pols, encara n'hi ha per estona! Idò què vos pensau! Diuen que En Sion Mascaró no vol seguir amb la 2ª fase de la canalització de les aigües, perquè encara no ha cobrat ni una pesseta de la 1ª fase. No us pareix que l'Ajuntament hauria de cercar algunes mesures per arreglar aquests carrers del poble i, sobretot, per deixar una mica tranquil·les les dones de ca seva que tenen una fòbia a la pols dels carrers. A veure si en sortim aviat, perquè ara ja comença a fer calor i hauréu d'obrir les vidrires.

Sortida

El dia 6 de març tots els nins de l'escola pública abandonaren una vegada més la tasca quotidiana per fer una sortida a la muntanya de l'Esquerda amb l'objectiu de plantar arbres (alzines concretament).

A les 9 hores va tenir lloc la concentració de tots els nins, a l'escola i per cursos anaren sortint cap a la muntanya. Una vegada allà els nins i també els mestres varen berenar i des-

cansar una mica del trajecte.

L'Ajuntament havia posat a la disposició de l'escola la brigada de l'Ajuntament. Cada curs sembrà un nombre d'arbres determinat.

Acabada la sembra, ja devers les 13 hores hi va haver el dinar.

El cel estava de cada vegada més niguat, fins que va començar a fer gotes, moment en què es va interrompre l'eixida per tornar a l'escola.

Una vegada haver arribat a l'escola els nins deixaren el fasset i el poal es rentaren una mica i partiren, juntament amb els mestres, cap al centre cultural *Sa Nostra* on hi havia una exposició de dibuixos per al centenari realitzada pels propis nins de l'escola.

Va ser un dia complet i crec que més d'un va dormir ben arreu, aquest vespre.

Visita a l'Ajuntament

Divendres, dia 2 de març els nins i les mestres de pre-escolar de l'escola feren una sortida, tot en gros, per visitar l'Ajuntament i en concret l'oficina del Sergent.

Tots els nins demostraren un gran interès, sobretot quan en un moment determinat el sergent, amb l'emissora es va posar en contacte amb alguns membres de la policia local de son

Carrió.

Fins i tot algun nin va tenir l'ocasió de poder parlar pel dit aparell, altres es varen posar els reflectants,...

Aquesta sortida està relacionada amb el Programa d'Educació Vial que en aquests moments es du a terme a l'escola.

És un programa molt interessant i de gran importància per tal que el nin pugui circular adequadament pel carrer.

TVE a Balears

Dimarts dia 17 de març, el programa *Report*, de Televisió Espanyola a les Balears, va dedicar tot el programa al poble de Sant Llorenç d'es Cardassar. Es va fer un recorregut per tot el terme municipal: Son Vives, Ses Planes i el nucli urbà. Vàrem poder presenciar per la petita pantalla a la gent de Sant Llorenç, com per exemple: l'amo En Toni Pisca, la seva filla, l'amo en Rafel de sa Fontpella, En Xexc Umbert, el grup llorençf de comèdies i un llarg etcètera. Sempre és divertit veure gent que cada dia la veus pel poble que llavors de cop i volta surt per la televisió com a verte-der protagonista.

Grup Sol, i de dol



PP-PSOE temps de rebaixes



El PSM-Nacionalistes de Mallorca manté una posició favorable als acords que facin possible avançar cap a un major nivell d'autogovern de les Illes Balears. Lamentablement, els *acuerdos autonómicos* als quals han arribat el PP i el PSOE a Madrid ens allunyen molt d'aquest desitjat autogovern.

El PSM-Nacionalistes de Mallorca després de reflexionar damunt aquest pacte pot constatar que:

-Els consensos entre el PP-PSOE es produeixen al marge del Parlament de les Illes Balears.

-El sistema escollit per aquesta descentralització, la via de les *delegacions*, no és el que garanteix la necessària consistència jurídica per a l'enfortiment de l'autogovern que sempre hem defensat.

-La proposta d'acord no contempla la transferència de Sanitat i, pel que respecta a l'Educació, es produeix a partir de 1.995 i amb uns ritmes que fan suposar que el procés de transferències encara continuarà més enllà de l'any 2.000.

-El caràcter fictici i burocràtic de la majoria de transferències. Moltes de les competències no tenen quasi cap transcendència, ni impliquen cap dotació material a més de ser molt limitades.

La situació, per tant, en què es troba el nostre autogovern és de precarietat, i aquests acords la consoliden i fan més gran.

Acceptar uns pressuposits tan limitats con els apuntats per l'acord entre el PP i el PSOE seria una inconseqüència amb les plantejaments nacionalistes que han mogut sempre l'acció del nostre partit.

Aquesta proposta d'acord reflecteix tan sols les raons de l'Estat Central per a impedir la transformació cap a l'autogovern. La responsabilitat d'estat del PP en signar aquest acord de renúncies és l'expressió de la seva voluntat d'esser alternativa del PSOE en la gestió de l'administració centralitzada i el seu desig de protagonisme. Això, sols pot representar la limitació de les aspiracions nacionals dels pobles de les Illes Balears.

El que se'ns ha volgut presentar com un gran avenç -recordam l'escrit damunt Flor de Card del mes passat del President del Parlament- s'acosta més que res a una burla a tots els ciutadans d'aquestes Illes.

Per al PSM-Nacionalistes de Mallorca el constatar la misèria del pacte entre el PP i el PSOE implica el continuar treballant per a l'assoliment de totes les competències previstes a la Constitució, fins a obtenir el màxim nivell d'autogovern i de sobirania. Per això seguirem treballant amb els següents criteris:

1.-Tota negociació per a dur a terme una ampliació de l'autogovern de la Comunitat Autònoma ha de tenir en compte el protagonisme que correspon al Parlament Autòndmic.

2.-Els acords haurien de reconèixer inequívocament la necessària Reforma de L'Estatut.

3.-Cal que es reconegui la situació diferenciada de la nostra Comunitat Autònoma pel que fa a Dret Civil, Llengua i Cultura pròpies, Consells Insulars, Domini Marítim, etc.

4.-Manquen competències fonamentals com Comerç, Ordre Públic i Seguretat Ciutadana, tot el conjunt del Règim Laboral, Ordenació Farmacèutica, Ferrocarrils, Règim local, etc.

5.-S'ha de considerar el caràcter transferible dels serveis de l'INSA-LUD i l'INEM.

6.-L'ampliació competencial requereix

també una potenciació de la capacitat de control i legislativa del Parlament Autòndmic.

7.-No es pot deixar de banda dels acords el tema bàsic del finançament.

8.-S'ha d'evitar que mentres transfereixen competències a la Comunitat Autònoma el cos burocràtic de l'administració central continuï augmentant.

9.-Essent la nostra comunitat part de l'Estat, s'han d'arbitrar els mecanismes que assegurin la seva participació en les polítiques europees.

Si el pacte inclogués aquests punts, es podria -a nou anys de la promulgació de l'Estatut d'Autonomia- parlar, com fa el President del Parlament, d'una autonomia més forta, més gran, més pròpia. Però no ens enganyem, a Madrid per molt que ens vulguin fer creure el PP i el PSOE no ens han escoltat.

PSM-Nacionalistes de Mallorca.

Aniversari

Després d'haver duit la darrera revista a la impremta rebérem la carta que reproduïm a continuació:

Benvolgut amic,

havent-nos assabentat de la celebració del 20è aniversari de la publicació de la vostra revista, vos volem trametre la nostra adhesió i el nostre coratge per a continuar aquesta tasca positiva per la informació i difondament de la nostra llengua i cultura.

Rebeu, idò la nostra felicitació i el nostre suport.

Una abraçada,

Mateu Morro i Marcé
Secretari General del PSM

Bàndol



Miquel Vaquer i Melis, Batle-President de l'Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar,

FAIG SABER

Primer. Que, d'acord amb la normativa urbanística continguda a la Llei 10/90, de 23 d'octubre, de Disciplina Urbanística de la Comunitat Autònoma, es recorda l'obligació de tenir a peu d'obra el cartell indicador de les dades de la llicència, que facilita de forma gratuïta l'Ajuntament.

D'acord amb la mateixa llei, se sancionara amb multa de 10.000 ptes. per cada inspecció en que es comprovi que no es disposa a peu d'obra d'una còpia autoritzada de la llicència municipal o del cartell indicador.

Segon. Que es recomana a les persones interessades en la compra d'una parcel·la per tal d'edificar-hi i als propietaris en general que consultin amb els serveis d'aquest Ajuntament les possibilitats de fer-ho, ja que les Normes Subsidiàries, aprovades inicialment, han introduït modificacions que fan referència a la superfície mínima necessària.

Es recomana el compliment estricte de la normativa urbanística i es recorda que la Llei 10/1990 ha incrementat les quanties de les multes que pot imposar aquest Ajuntament, que en el cas d'obres que no s'adaptin a les normes sobre ús del sol és d'un 100 per cent del valor de les obres.

Sant Llorenç des Cardassar,
25 de febrer de 1992.

En directe



Dins aquest mes hi ha hagut una sèrie de novetats dirigides a millorar l'atenció dels serveis municipals cap a les persones que necessiten ajuda a domicili:

Una, ha estat la contractació d'una treballadora familiar, amb la subvenció de l'INSERSO.

L'altra, la presentació del servei de Tele-Alarma, amb coordinació amb la Creu Roja i subvencionat pel Ministeri d'Assumptes Socials. Aquestes alarmes van destinades a facilitar l'atenció i donen més seguretat a les persones majors que viuen soles o que tenen qualque incapacitat.

D'altra banda, està prevista la compra conjunta d'una ambulància entre

els Ajuntaments de Son Servera i Sant Llorenç en col·laboració amb la Creu Roja, per a facilitar el transport dels malalts que ho precisin.

Quant a formació, sens ha confirmat la concessió dels cursos sol·licitats amb càrrec al Fons Social Europeu. Es el primer any que el nostre Ajuntament ho aconsegueix, i som, a més, l'únic municipi de la comarca que ho ha obtingut. Hi haurà cursos de socorrista, monitors d'Esplai i altres, dels que se us informará amb més detall.

Dins l'àrea de Sanitat, s'ha augmentat el servei d'ATS, que ara se desplaça aquí els dissabtes, diumenges i festius, en cas de que el metge hagi prescrit un tractament.

S'han realitzat les revisions escolars d'atenció primària, i la de *Salut i Esport a l'Escola*, recolzat amb la conferència realitzada pel Dr. Suau que ens va parlar de la importància de l'esport a l'edat escolar.

També està en preparació la creació d'una Junta Local d'Associació contra el Càncer, oberta a tots els que hi estiguin interessats.

Jerònia Mesquida
1ª Tinent de Batle.

Això també és Sant Llorenç



Quines coses que podeu trobar pel carrer!



A na Maria Aurora, per la seva atenta audició.

Na Felisa, quan voltava el cap de cantó, ha trobat, asseguda en terra, una ànima.

-Què fa, aquest cor tot sol, sense cos ni cara, tan sense ningú? De qui és aquesta ànima? Ei, vosaltres, viants que passau tranquils pel carrer, teniu l'esperit perdut?

No hi ha ningú que contesti! Na Felisa, que per si no ho sabeu és una ràdio automàtica fabricada a Taiwan (l'any vuitanta), troba que l'animeta, pobreta, no pot romandre tota la vida allà defora -fàci fred, fàci calor.

-Animeta -li demana-, vols ser meva? O tens amo?

L'animeta no contesta, sense cos i sense cara. No té boca. Què farà na Felisa? No la pot deixar, però tampoc no és seva. I si se la posa dins la butxaca? O davall l'antena? Haurà d'anar un poc alerta perquè la poden acusar de robatori si agafa una cosa que no li pertany.

-Animeta, no te'n vagis. Parlaré amb en Robert, el televisor del bar d'aquí davant. Per ventura ell sap qui t'ha perdut!

Tris-tras, tris-trena, na Felisa, que és una ràdio de color vermell, entra dins el bar, s'aproxima a en Robert, i li diu:

-Robert, coneixes l'amo de l'ànima que hi ha a terra, tot just en voltar el cap de cantó?

-Ehem, ehem -pronuncia en Robert...

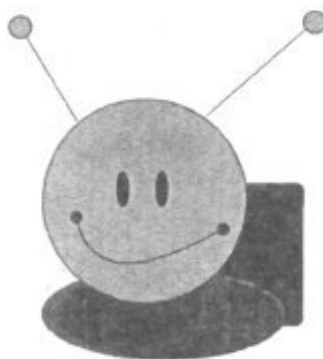
-Què dius, no t'entenc cap paraula -respon na Ràdio.

-És que estic una mica constipat i fa més de quatre dies que no surt a prendre el sol. I ni me n'havia temut que hi hagués cap ànima allà defora! Li has demanat què nom? -diu en Robert.

-Li ho he demanat però com que no té cos, ni cara, ni boca, no m'ha contestat. Per ventura, és sorda! -respon na Felisa.

-Jo crec que no et deu haver sentit, perquè les ànimes solen escoltar quan els parles. Diguè-li-ho més fort.

-Bé -acaba na Felisa.



La ràdio Felisa se'n torna cap al cap de cantó. L'ànima encara hi era, ben tota sola.

-AAAniiimeetaaa. AAAniiimeetaaa. AAAniiimeetaaa! -cridava na Felisa.

Però l'ànima no va respondre. Na Felisa va pensar que potser s'havia mort o d'estar tota sola, o de fred, o de calor, o de gana, o de falta de conversa. No, no s'havia mort (si és que ho era) per falta de conversa perquè era sorda, això va quedar ben clar!

Na Ràdio pensà que la situació d'elles dues no anava gaire bé. Era una situació que la gent gran en sol dir *anòmala*, és a dir, que no és temps de

melons. I si no és temps de melons, no ho és de síndries. Ara bé, na Felisa sabia seguríssim que les síndries li agradaven moltíssim, i els melons encara més. Per tant, no volia mesclar melons amb ànimes, perquè una cosa són els melons i una altra, les ànimes. Per tant, no sabia què deia la gent gran amb això de *situacions anòmales*:

-aquesta gent gran mescla ous amb caragols; mesclar ànimes amb melons -va dir tota remolesta na Felisa. Bé, deixem-ho anar -va afegir. Què farem, què no farem; bé, només em pot resoldre aquesta qüestió en Boivalent, que és el tocadiscos que canta més bé de tota la ciutat, però més xafarder que ningú i que tot ho sap o ho vol saber.

Tris-tras, tris-trena, na Felisa, que és una ràdio amb freqüència modulada (encara que només sàpiga cantar en castellà, en francès o en àrab, que és la llengua dels moros), parteix cap a veure en Boivalent, que viu dins la discoteca *Eibisidi, Tropical Paradise*. L'hi troba i li demana:

-Ei, Boivalent, t'he de fer una pregunta. ¿Saps de qui és aquella ànima que seu allà, tot just en voltar el cap de cantó?

-Depèn!

-D'en Pen?

-Sí, depèn! -diu en Boivalent.

-Qui és en Pen?

-En Pen, no. Que depèn de què me'n dones si et dic de qui és l'ànima -contesta en Boivalent.

-Que et don?, que t'he de donar si no tinc res? -continua na Felisa.

-Vull la teva antena! -sol·licita en Boivalent.

-Per què vols la meva antena? -demana na Ràdio.

-Per poder escoltar cançons en anglès!

-La meva antena no hi val per a les cançons en anglès. Només, com a

molt, et sabrà cantar en castellà, en francès, o en àrab, que és la llengua dels moros -digué na Felisa.

-Bé, bé, bé, bé. Vull la teva antena -tornà a dir en Boivalent.

-D'acord, te la don si em respons a la meua pregunta. De qui és aquella ànima, que seu allà tot just en voltar el cap de cantó? -demana un altre pic na Felisa.

-Ara no és de ningú. Era d'un home que anava massa enfeinat tot el dia treballant, i durant la nit feia comptes i repassava quins diners tenia al banc. Si tenia una estona buida, llegia el diari i consultava la situació econòmica de l'estat, que vol dir si el govern té molts de diners o pocs. Aquest home no necessitava l'ànima i com que no li servia per res, i així mateix pesava per dur-la sempre, l'altre dia, en girar el cap de cantó, la va deixar allà -li va explicar en Boivalent.

-Vaja. A mi prou que m'agradaria tenir ànima. Gràcies, i aquí tens la meua antena -va acabar dient na Felisa.

Ella se'n torna cap al cap de cantó, s'obre l'estoig de les piles, agafa l'ànima amb les dues mans, i la hi col·loca.

Na Ràdio Felisa no té antena ara. Però, sense témer que la hi prenguin, s'ha fet seva una ànima. Na Felisa ja té ànima, cor, esperit, i ara canta:

*En Joan petit quan balla,
balla, balla, balla.*

*En Joan petit quan balla,
balla amb el dit.*

*Amb el dit, dit, dit,
així balla en Joan petit.*

Pere J. Santandreu Brunet
març '92



Aquest punyetero costum que té na Maria Antònia Munar d'enviar-me retrats seus cada vegada que organitza qualche moguda va estar a punt de donar-me un disgust amb sa dona, que em té més gelós que un regidor sa seva cadira de la Sala. I com que s'altre dia va muntar una fira de coses fetes per dones, se va voler retratar amb totes, naturalment, i no va tenir altra idea que enviar-me una dotzena grossa de fotos amb un missatger d'aquells que van en moto.

Quan sa meua dona va veure s'endemesa va agafar tanta emprenyadura que em va amenaçar dient que si tornava veure una altra retrat de na Maria Antònia per dins canostra l'agafaria p'es monyo i l'arrossegaria per tot es Parlament.

Just de pensar-ho se'm posen drets es pocs cabells que me queden!

Maldament sigui mal de creure, a sa conferència que va organitzar s'Ajuntament sobre *Literatura i cultura escrita a Sant Llorenç*, donada p'es doctor de sa Universitat Pere Rosselló Bover, no hi va assistir cap mestre de s'escola de Sant Llorenç, ni en actiu ni jubilat.

Ni tampoc cap regidor de Son Carrió, i això que una part de sa xerrada va ser sobre en Pere Antoni Vicenç de Son Garbeta, un carrioner d'es temps de mossèn Alcover que fou molt anomenat com a glosador popular.



Potser que es nostro Ajuntament no estigui econòmicament al dia -per lo d'es pressupost i es deutes-, però lo que ningú no pot negar és que en lo que se refereix an es termes econòmics pot banyar s'orella a qualsevol ajuntamentetxo d'es veïnats. I dic això, perquè en es darrer ple es meu batle usava amb tota normalitat es terme *MIBOR* (sigles de *Madrid Interbank Basic Offered Rate*, que ve a ser alguna cosa com Tipus d'Interés Bàsic en es Mercat Interbancari de Madrid -ja sé que això és una fardada, però si de tant en tant no amoll qualche estrangerisme vos pensaríeu que no sé llengos-), i, encara que ho pronunciàs *PIBOR*, no em direu que en una paraula tan complicada com aquesta endevinar-ne un 80% no tenguí molt de mèrit.

Es d'un costat diuen que en Bovet i en Mateu de Son Carrió volen dedicació exclusiva i que na Jerònia no hi està d'acord; es de s'altre asseguren que és na Jerònia sa que vol un sou molt elevat, però no està disposada a dedicar-se exclusivament a ses feines municipals.

Mentrestant, tant si és culpa d'uns com d'ets altres -o d'uns tercers que no coneixem-, sa veritat és que fa un any i tres mesos que es nostro Ajuntament *funciona* amb so pressupost de l'any 1990 perquè no els dóna la gana aprovar-ne d'altre. No sé com no estan empegueïts.



Si és ver lo que m'han dit, encara és s'hora de que s'Ajuntament se decideixi a transplanter es morers i alzines de Pocafarina que faran nosa a sa nova carretera.

Si se torben un poc més ja només serviran p'es foguerons de sant Antoni.



Enquesta sobre les piles



Aquestes enquestes, fetes enguany i l'any passat pels nins de 7è i 8è, les feim perquè la gent es doni compte que una pila pot arribar a ser perillosa, ja que se n'utilitzen moltes amb els rellotges, walkmans, calculadores... i un munt de xismes més, i totes tenen mercuri i cadmi, dos metalls tòxics i perillosos per la salut i contaminants del medi natural.

Al principi la pila és hermètica, a no ser que li donin martellades, però després, quan està gastada i la tiren als fems rep el mateix tracte que la resta de les deixalles, i és esclafada, remoguda i cremada, fins que acaba per obrir-se i deixa escapar el mercuri i el cadmi. Tot seguit, quan plou, l'aigua arrossega aquests dos metalls als torrents, que els duen al mar i s'infiltra en la pell dels peixos, que més tard nosaltres pescam i ens menjam, introduint-nos així el verí dins el cos.

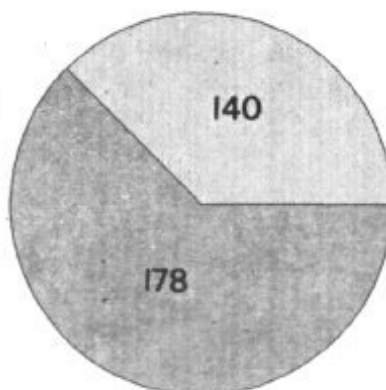
Els efectes que poden produir són: la caiguda dels cabells i depressions per tot el cos, com no veure-hi etc.

Per això es posen uns bidons especials per tirar-les, a fi de després poder-les recollir i dur-les a reciclar i donar un tractament especial a les que no siguin aprofitables. A Sant Llorenç n'hi ha a ca Ses Monges i a l'escola.

ESTADÍSTICA

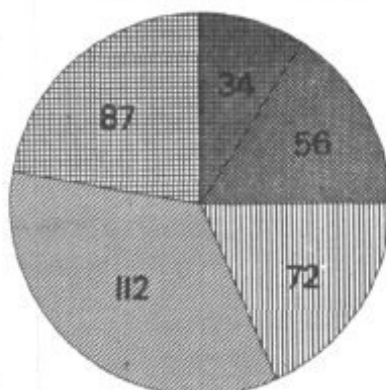
Segons el sexe

Homes	101	38'9%
dones	128	49'4%
Total	259	88'3%



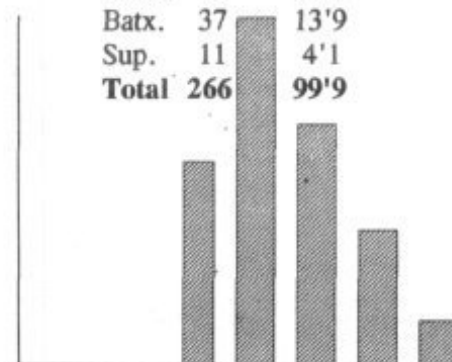
Segons l'edat

16/18	38	15'5%
18/25	23	9'3%
25/40	59	24'1%
40/65	76	31'0%
+ 65	49	20'0%
Total	245	99'9%



Segons els estudis

Sense	55	20'6%
Primar	91	34'2%
Grad.	72	27'1%
Batx.	37	13'9%
Sup.	11	4'1%
Total	266	99'9%



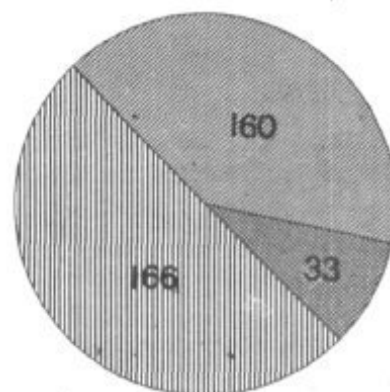
CONCLUSIO

La meua conclusió sobre aquests tres apartats bàsics és que s'han entrevistat 11'5% més dones que homes,

com es veu reflectit a la representació gràfica. La majoria eren adults de 25 a 65 anys, és a dir, que feien feina, seguits pels de la tercera edat. Quasi tots només tenien els estudis primaris o el graduat escolar. Resumint, les persones entrevistades tenen entre 25 i 65 anys i disposen d'estudis bàsics.

¿Coneixíeu la campanya de les piles feta l'any passat per l'escola?

Sí	115	44'5%
No	119	46'1%
Ns/nc	24	9'3%
Total	258	99'9%



CONCLUSIO

Entre tot hi ha molta igualació entre els que la coneixien i els que no. Clar que els que la coneixien devien ser familiars o enquestats de l'any passat, el contrari que els altres.

¿Quins aparells teniu a casa que funcionin amb piles?

Transistor	131	29'1%
Llanterna	104	23'1%
Afaiadora	62	13'8%
Rellotge	77	17'1%
Calculadora	11	2'4%
Altres	64	14'2%
Total	449	99'7%

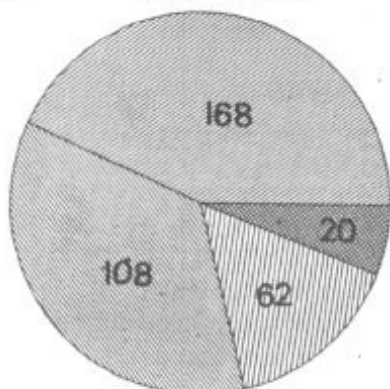


CONCLUSIO

Com es veu reflectit, la gent utilitza molts aparells que van amb piles, des d'un rellotge fins a un transistor, i quasi tothom té una llanterna a casa seva, i els més petits algun walkman o un videojoc.

Quan s'acaben les piles, què feis amb elles?

Tirar-les	105	46'6%
Dur-les al bidó	68	30'2%
A la botiga	39	17'3%
Altres	13	5'7%
Total	225	99'8

**CONCLUSIO**

Aquest any, encara que la majoria segueix tirant les piles als fems per més comoditat, aquest fet s'ha reduït molt, gràcies a la campanya de l'any passat, i quasi totes les mares i familiars les duen als bidons.

Quantes piles usau cada mes?

0/5	43	20'6%
6/10	142	68'2%
10/15	17	8'1%
+ 15	6	2'8%
Total	208	99'7%

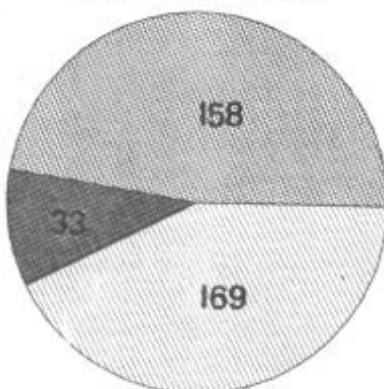
**CONCLUSIO**

Hi ha una gran diferència. El do-

minant és de 6 a 10, és a dir, la majoria gasta un terme mig de piles. Com veis hi ha molta diferència de 142 a 43, que és el que el segueix més d'aprop. Quasi ningú no gasta moltes piles, no ser aïlgun jove, clar que tots són adults i no en necessiten tantes.

¿Teniu informació del perill de les piles que van a parar als fems?

Sí	106	43'8%
No	114	47'1%
Ns/nc	22	9'1%
Total	242	100%

**CONCLUSIO**

Com es veu hi ha un repartiment entre el sí i el no. Supòs que els que ho saben són familiars o coneguts dels entrevistats, i els que no els homes vells o els no interessats.

Conclusió final

Segons totes aquestes dades ara us en faré un resum:

El primer que s'ha de sebre és que la majoria han estat dones amb estudis bàsics i en edat de treballar; quasi tothom té a casa alguna cosa amb piles (afaitadora, llanterna, rellotge i

transistor); s'ha reduït molt aquest any la tirada de piles als fems, malda-ment encara se situï al primer lloc, ja que la gent les duu als bidons per medi dels alumnes; hi ha un clar domi-nant a Sant Llorenç que les persones gasten només les necessàries (de 6 a 10); i gràcies a la campanya de l'any passat molta gent ja coneix els perills.

Lluc Quina Jaume**El PSM de Sant Llorenç se solidaritza**

amb la coordinadora de Manacor

Mitjançant aquest comunicat, el PSM-Nacionalistes de Mallorca de Sant Llorenç vol expressar el seu suport als membres de la Coordinadora per la seva oposició a la construcció de dues noves urbanitzacions a Son Ganxo i Rotana, les quals van acompanyades per dos camps de golf. Així mateix, expressam el nostre rebuig per l'actuació de la policia local el passat diumenge dia 15 de març, en què membres de la Coordinadora va-ren esser detinguts quan repartien uns pasquins en què es demana la supres-sió de les dues esmentades urbanitza-cions de l'Avanç del Pla General d'Ordenació Urbana de Manacor.

Volem expressar també la nostra solidaritat amb ells ja que sabem per experiència els problemes que du de-fensar propostes de protecció del medi ambient, i perquè no volem més de-sastres com Sa Coma.

PSM-Nacionalistes de Mallorca.

Viatges Ultramillor

Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)



Jaume Galmés

A la traducció d'un poema de M. Desbordes-Valmore que publicarem el mes passat ens saltàrem un vers. Aquest mes el tornam publicar íntegrament.

LA INQUIETUD

Què és doncs allò que em torba?
I què allò que m'espera?
M'entristesc dins ciutat i m'avorresc al poble;
Els plaers de l'edat
No em poden salvar de la longitud del temps.
Altretemps, l'amistat, els encants de l'estudi
Omplien sense esforç els meus lleures tranquils
Ah! Quin és, doncs, l'objecte dels meus vagues
desigs?

El desconec i el cerc plena d'inquietud.
Si, per a mi, la joia no estava en l'alegria,
No la trobaré, pens, en la melancolia,
Però si tens els plors i també la folia,
On trobar la felicitat?

Dos fragments del meu diari

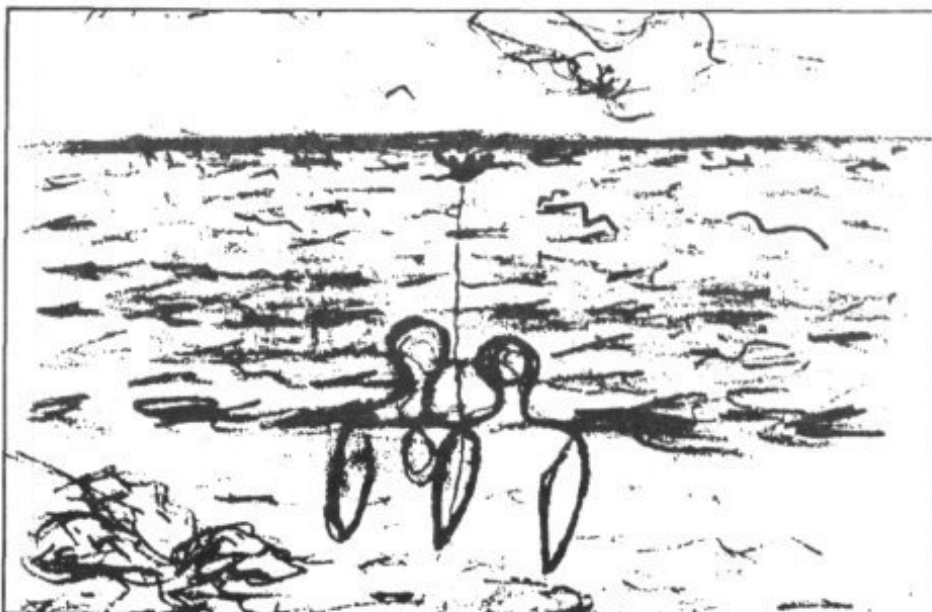
23-VI-'88

Escric de Formentera estant, de Cala Saona. L'estic mirant; ella, al seu torn, mira l'aigua lleument encrespada. Fa molt de vent i, ahora, calor. És un clima molt estrany, enormement inestable, el d'aquí. A posta A. no neda: recollida en els genolls, seu a la molsa que hi ha una mica més avall d'on jo escric (una roca). La veig molt pensativa... A. és alegre, filla del sol, de la terra i del mar! "La mer, la mer, toujours recommence!"

HAIGERLOCH, 31-III-'90

Em passeig tot sol amb les meves enyorances, amb els meus records, amb tot allò que, sense ser-ho, va lligat a la vida. Naufrag entre boscos i un dia assolellat. És dissabte. La gent es passeja i els ocells canten. No fa fred. Lluny, al poble, sonen campanes medievals amb dring poètic. Avui, a la fi, aquí també ha arribat la primavera. Però quan ho farà en el meu cor?

TONI DE SA TORRE



La negra

Flanagan

Estava fart de no poder *treballar* a gust, de sempre haver de passar pena per si el sergent l'aglapiria quan provàs d'entrar a qualche casa a pispar quatre baratures. Per paga d'ençà que l'havien pujat de categoria semblava com que s'agafàs la feina amb més ràbia i no s'aturava de vetlar, aquest punyetero. Ni els municipals eren ja com abans, que no s'empatxaven de res i feien com si no ho veiessin... Però això prest s'hauria acabat. Ho tenia tot ben planificat per sortir-ne d'una vegada i ja mai més no hauria de passar pena de res.

El dia de la *Rua*, en haver dinat, va preparar la fressa: un llençol embolicat pel cos i arregussat a la cintura amb un vencís; la funda vella d'un matalàs que li faria de capa i li amagaria els braços; un mocador de bolic damunt el cap fermat al front amb un tros de cordó de macramé que li havia sobrat de quan feien el curset; unes ulleres de sol ben obscures i una barba postissa acabarien d'amagar el bocí de cara que no aniria mascarant amb un suro cremat. A la mà dreta, l'acorador ben esmolat a can Poncet. Vestit així i mesclat amb els de la *banda*, que per lo vist havien de fer un *xou* vestits de moros, mai no el podrien

reconèixer i es podria carregar el sergent en un moment de descuit.

Però vet-aquí que les coses no sempre surten així com un espera que surtin, i un caramull de circumstàncies que no havia previst li esbucaren el pla: com que la gernació morisca desfilava en formació i a ell li va tocar estar ben al mig de la filera, només veia el sergent d'un tros lluny i no es va atrevir a llançar-li l'arma a distància per por de no fer-ho massa coneixedor; el fet d'haver d'engronçar els braços sempre seguit tampoc no li permetia mantenir l'acorador amb la mà i se'l va haver d'aficar tan apresadament i amb tan mala fortuna entre el vencís i l'esquena que es va travesar els calçons i per poc no es fa un tall a l'anca; si almanco hagués agafat el trinxet per ventura s'hagués pogut dissimular més per allò de que l'haguessin pres per una daga bereber...; i per acabar de fotre la festa el sergent no estava ni un minut aturat, i d'aquesta manera fa molt mal prendre mida de les distàncies a fi d'encertar amb una punyalada mortal de necessitat.

En fi, hauria d'esperar una ocasió més propícia. Potser per les processons de Setmana Santa...



Josép Cortès

-¿Que és ver lo que deia el diari de que en Tomeu Carbó ha de prendre el lloc a na Jerònia dins l'equip de govern, ara que el seu partit s'ha d'aplegar amb el d'en Falera?

-I quin *periodista* donava la notícia?

-En Gabaldón.

-Idò deu esser ver, perquè aquest homo no sol xerrar per xerrar... La veritat, ara que ho dius, és que en Tomeu Carbó sempre va votar a favor de la majoria a tots els punts del ple del 5 de març.

-¿I n'Antoni Cuc i na Jerònia estaran tots dos a l'oposició?

-Atura el carro i deixa pixar el mul, que encara que en Gabaldón sia un *periodista* respectable, a mi en Tomeu Carbó em va assegurar que no en sabia res, i que podia esser bé que el rumor hagués sortit d'allà deçà la costa d'en Teiet.

-Jesúsdeuméu, que s'embulla la troca!

-I lo que s'embullarà. Però anem al ple, que també durà coa.

-I això?

-Ja en parlarem quan la gent s'hagi de gratar la butxaca i bestreure la canalització de les aigües netes i el clavegueram molt abans de poder empalmar...

-O no esperaran en estar llest?

-No. Resulta que en Melcion Mas-caró, com que encara no ha cobrat res de res, s'ha cansat de fer el colló i diu que o cobra o s'atura.

-No mos ne mancava d'altra. I com quedaren?

-Que els llorencins avançarem la part que pertoca a l'Ajuntament.

-I tots hi vengueren a bé?

-No. Els *populars* s'abstengueren...

-Sagrades, aquests, sempre estan estesos...

-...i n'Antoni Cuc va votar en contra per dos motius. Un perquè trobava que si el CIM no adelantava res, tampoc no tenfem perquè fer-ho noltros. I l'altre perquè sense tenir el pressupost aprovat considerava que no hi havia d'haver un moviment tan important de dobbers. També va proposar que s'estudiàs de bellnou el sistema de distribució de quotes, ja que comptar únicament els metres quadrats de solar no acabava de resultar massa just.

-I què costarà?

-375 ptes/m².

-I els altres què digueren?

-En Joan Paler li va contestar que lo que més ens interessava era que no s'aturassin les obres i sortir-ne aviat, que tanmateix haurfem de pagar un dia o l'altre.

-Idò haurem de pagar.

-Sí, i mentrestant manllevaran 70 milions de pessetes a dos bancs per pagar quatre deutes i avançar feines.

-I no convendria més primer aprovar es pressupost?

-Això és lo que deia n'Antoni Cuc, però sembla que no s'acaben d'entendre entre ells.

-I que no xerren tots el mallorquí?

-Sí, però les males llengües asseguren -cosa que jo no crec de cap manera- que n'hi ha que es volen posar el jornal un poquet més alt del que recomana la decència.

-Un poquet?

-No m'estiris la llengua que encara no han arribat a un acord. Ja en parlarem més envant, si és que l'arriben a aprovar.

-Estàs molt misteriós, tu. I no digueren res més?

-Sí, parlaren d'una notícia que havia donat el diari sobre una rebel·lió dels policies llorencins contra els polítics.

-Maresantíssimeta! I hi va haver sang?

-Pensa-t'ho! Llegiren un manifest firmat per 18 dels 22 guàrdies que integren la brigada que desmentia tota la informació del diari.

-I que li deien al *periodista* que havia donat la notícia?

-Gabaldón.

-Ja hi tornam a ser! Crec que per arreglar definitivament el problema lo millor seria aprofitar el dia de sant Rafel per fotre-li una estirada d'orelles d'aquelles que fan història, veiam si d'una vegada aprèn a no inventar-se les notícies i embullar el personal.

-Escolta, crec que molts de polítics s'hi apuntarien.

-En una paraula, resumint...

-Com que no hi ha un duro dins la Sala haurem de bestreure, i a més manllevaran molts de milions; el pressupost està aparcat perquè n'hi ha que volen cobrar molt i d'altres que volen dedicació exclusiva, i mentrestant l'equip de govern no s'entén i en Falera ha de fer d'apaga-focs; i per acabar-ho d'arreglar en Gabaldón no diu més que barbaritats.

-Au idò, alabat sia Déu.



CIAL.



—INSTAL·LACIONS SANITÀRIES—

C/. NOU, 37 - Tel. 83 82 99 SANT LLORENÇ



Servei de Jovent

Aquest any L'Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar, i concretament dins el seu programa de Formació, està duent a terme el curs de *Monitors de temps lliure*, per als joves del municipi que volen obtenir el títol de monitors d'esplai.

Aquest títol és necessari per a desenvolupar qualsevol tasca dins el món dels Clubs d'Esplai, Clubs de Joves, Campaments, Agrupacions, Colònies etc... És una titulació reconeguda oficialment per la Direcció General de Joventut del Govern Balear.

En col·laboració amb el Centre d'Estudis de l'Esplai, l'organització i la coordinació del curs l'ha duita a terme L'Àrea Socio-Educativa i Cultural de l'Ajuntament, dins el projecte de jovent, el qual pertany a la regidoria de Sanitat i Serveis Socials. Aquest projecte és un dels darrers que s'han posat en funcionament al llarg d'aquests anys. Inclou a més d'un programa de lleure, un Servei d'Informació Juvenil i un programa de foment de l'associacionisme.

Respecte al grau de participació del curs, ha estat considerable el nombre de joves inscrits, un total de 35, sobrepasant les matrícules previstes, ja que joves d'altres municipis dels voltants (Manacor, Artà, etc...) estaven també interessats en obtenir aquesta titulació i en formar-se per desenvolupar aquest tipus de tasca.

És important destacar que St. Llorenç, gaudeix els estius del Centre de Vacances, el qual requereix de monitors formats per desenvolupar les diferents activitats a realitzar pels nins

inscrits en aquest Centre, el qual compta amb una gran acceptació tant per part dels pares com dels mateixos nins que hi participen.

Tot això representa a la Comarca de Llevant, perspectives de futur per als infants i els joves, dins el món de l'Esplai i el Temps Lliure.

Servei de Formació

Finalitzen els cursos d'adults organitzats per l'Ajuntament i l'INEM

Dia 26 a les 12 del migdia en el centre d'adults de l'Ajuntament de Sant Llorenç es varen clausurar els cursos d'anglès i recepció, organitzats amb la col·laboració de l'INEM.

Un total de 40 persones han assistit a classes tots el matins de 9 a 13 des del 20 de novembre al 26 de febrer, per a rebre una formació que les serà profitosa en el seu treball.

Molts dels cursillistes són treballadors de l'hosteleria, pel que el coneixement de l'anglès i la formació adquirida dins el camp de la recepció, els haurà ajudat a obtenir una millor qualificació professional.

Els cursos estaven inclosos dins el pla de formació permanent que té elaborat l'Àrea Socio Educativa de l'Ajuntament de Sant Llorenç. L'oferta dels mateixos va sortir publicada al llibre *A Prop de Tots* el passat mes d'octubre.

Ma Bel Sancho Orell
Cap de l'Àrea

Joieria Femenias

**l·listes de noces
objectes de regal**

**Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç**



Mateu Galmés i l'illa mediterrània



Fa un parell de mesos que es va presentar a la Sala Rigal el segon vídeo de la sèrie Illa Mediterrània, l'autor del qual era i és en Mateu Galmés, un carrioner que fa molts d'anys que viu a Sant Llorenç i ell mateix es considera un florenç més, sense renunciar al seu origen carrioner.

Aquest vídeo ens parla d'un temps no massa llunyà, de com es feien les feines del camp i com es desenvolupava la societat mallorquina, i ho fa a través d'unes imatges tècnicament perfectes i realment hermoses, amb uns comentaris adequats a les imatges.

Aquesta, per ventura, seria la crònica de societat que caldria haver-se fet de la presentació d'aquest segon vídeo, però darrera cada hora que dura hi ha moltíssimes hores de filmació, molts de quilòmetres recorreguts cercant i tornat cercar els ormetjos necessaris per poder recrear les imatges que avui ja són quasi impossibles a la realitat de la vida quotidiana; molts de doblers gastats per aconseguir el material necessari per poder dur a terme la tasca que en Mateu es va imposar, moltes hores de programar i preparar la feina, ara amb el guionista, ara amb el càmera, ara amb la gent que ha d'intervenir en la filmació; i tot això ho fa en Mateu Galmés, no té cap equip que li resolgui els molts de problemes que suposa una filmació d'aquest tipus, no té cap productor que li cerqui els vestuaris o els

llocs on filmar, o els ormetjos a emprar; ni té cap ajudant de direcció; ni té ningú que li assegurí la comercialització, tot ho ha de fer ell, anant a les botigues de tot arreu de l'illa fent la distribució de les cassettes i tornat passar un pic i un altre per reposar les ja venudes, ara són dues, un altre vegada són tres, qualche pic no n'hi han venuda cap, i així a poc a poc en Mateu va recuperant una petita part dels doblers gastats, i dic gastats, no invertits, i és que aquests tipus de brutesques quasi sempre són quebres totals.



Però hi ha una segona part a la qual en Mateu no hi pot fer res, i és el nul suport que les institucions li donen, principalment les que per lo que representen haurien d'esser les capdavanteres per donar el suport econòmic a una feina d'aquesta naturalesa, perquè és una feina de recuperar amb les imatges uns quefers i uns costums que dins breu temps ja no serà possible, i si en Mateu o qualcun altre no ho fes, de segur que ens arrepentiríem, com tantes vegades ha passat; si es poden subvencionar aconteximents esportius o culturals-socials que en un parell d'hores han passat i ja ningú no se'n torna recordar, i amb subvencions milionàries, també es podrien subvencionar treballs com aquest, i no limitar-se a comprar unes quantes cassettes i llevar-se la nosa de davant; clar que si en Mateu formàs part de qualche institució, sia la UIB, o qualsevol altra o fos un personatge de renom, per ventura li ben subvencionarien, enc que

en lloc de fer un vídeo fos una coca blana, però ja se sap, qui no té padrins no pot sortir a missa.

De segur que aquest article no servirà per massa cosa, però si almenys serveix per despertar l'interès per les nostres coses i compren un vídeo, hauran ajudat una mica a en Mateu i al mateix temps ajudaran a que les nostres coses no es perdin de tot, que ens quedi almenys la imatge d'aquell temps en que l'illa encara era un paradís.

Ignasi Umbert i Roig

Tal dia com avui

ARA FA 50 ANYS

* Que don Joan Galmés *Sobrassada* ocupà la plaça de rector.

ARA FA 30 ANYS

* Que el talaiot de S'Illot fou declarat Monument Històric Artístic.

ARA FA 15 ANYS

* Que va reaparèixer Flor de Card.
* Que n'Ignasi Umbert va obrir un local per al PSOE.

ARA FA 10 ANYS

* Que en Ramon Lladó se'n va anar de la parròquia de Sant Llorenç.
* Que la banca March va obrir una oficina a Son Carrió.
* Que l'Ajuntament va acordar instal·lar una emissora per a la policia.

ARA FA 5 ANYS

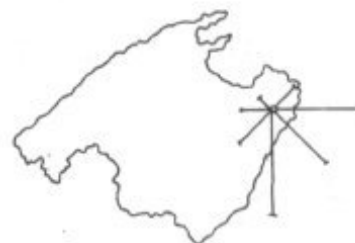
* Que el G.O.B. va concedir el premi Alzina a n'Antoni Sansó, per la seva feina en favor de Sa Punta de n'Amer.
* Que la societat de pescadors *Els Serrans* va iniciar les seves activitats.



Resum comparatiu del mes

Des d'on ha bufat el vent

	1991	1992
Temp. màxima	19	20
Temp. mínima	-1	-1'5
Temp. mitja	9'4	9'9
Temp. màx. mitja	14'6	15'7
Temp. mín. mitja	4'5	4'2
Boires	3	2
Gelades	3	7
Granís	1	-
Vent més fort (SW)	54	68
Pluja/m2	62'9	26'6
Dies de cel serè	9	15
Dies de cel nuvolat	11	6
Dies de cel cobert	8	8

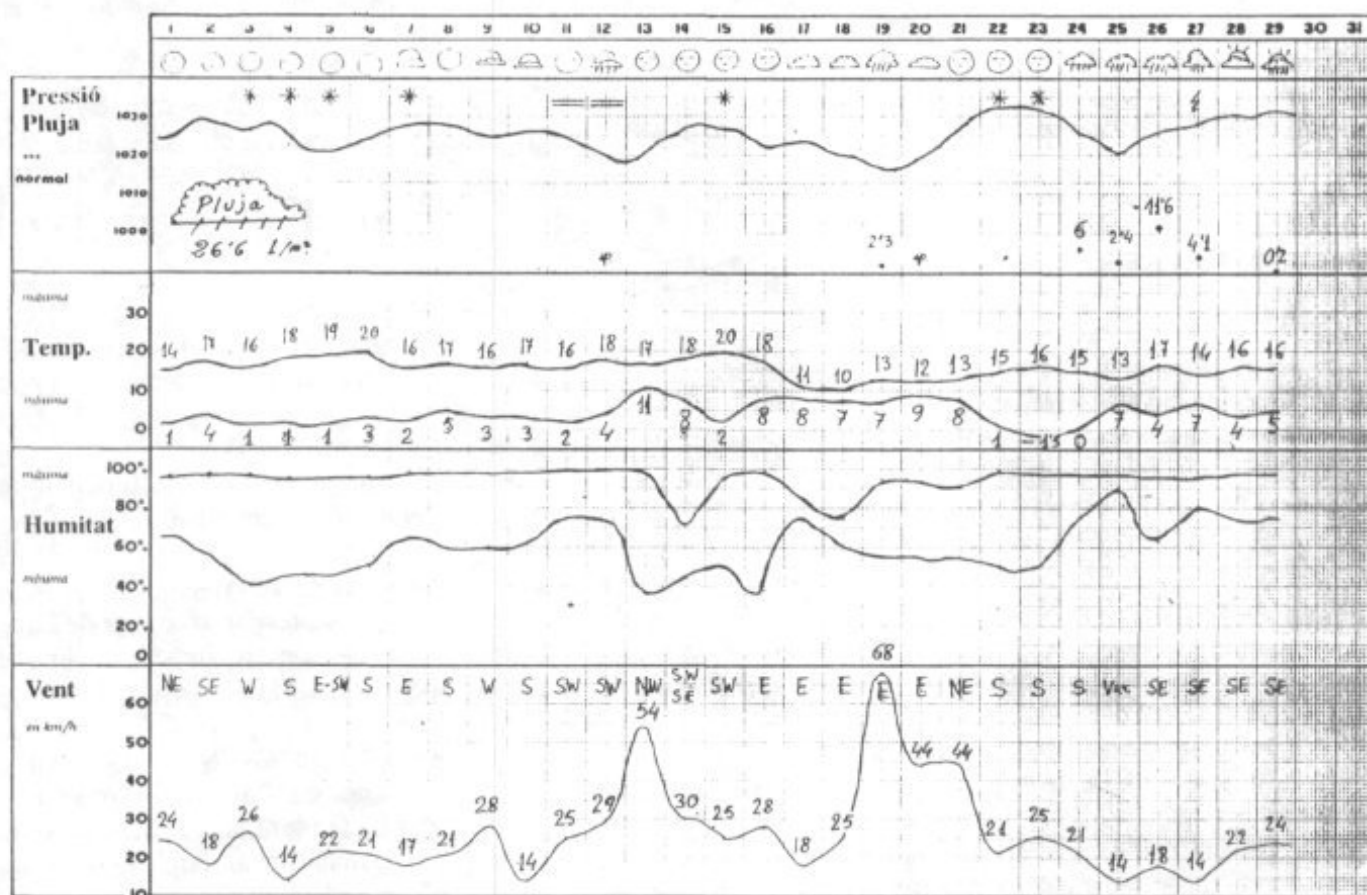


Pluja en el terme (més de 15 km/h)

Son Vives (Ca'n Pedro)	27
Sa Fontpella	34
Son Roca	20
Ses Planes (Ca'n Toni)	30
Sos Ferrers (Ca'n Tomeu Pistola)	32
Sant Llorenç (Ca'n Xesc)	26'6

Ca'n Xesc

Estació pluviomètrica B-480
Sant Llorenç



IGUALS



EN DRETS

Davant els components, irracionals i aberrants, de racisme i xenofòbia que s'estan donant a Europa, i també entre nosaltres, Drets Humans de Mallorca, en col.laboració amb altres Entitats, inicia la campanya "IGUALS EN DRETS". Es tracta de promoure una nova cultura, ampla i solidària, que respecti i promoció les minories

ètniques, nacionals o estrangeres, enriquidores de la nostra societat.

Iniciam aquesta campanya perquè estam convençuts que tots necessitem obrir-nos a una nova realitat social que faci possible l'acollida i la integració dins la nostra cultura mallorquina de les minories ètniques, socials i culturals que arriben a la nostra illa.

San Josemaria Escrivá de Balaguer



Ignasi Umbert

El proper dia 17 de maig, si Déu ho vol i les autoritats vaticanes no canvien de parer -cosa que dubt- l'Església Catòlica tindrà un nou *beat*; la cosa no tindria massa importància, ja que fer un beat més o menys actualment no hauria de crear espectació, i dic actualment, perquè durant el regnat de l'actual Papa Joan Pau II això s'ha convertit en una cosa quotidiana, si tenim en compte que aquest Papa ha fet més beats i sants ell tot sol que durant els darres quatre segles, des d'ell enrera.

Però la qüestió no és un beat més o menys, sinó la persona que es vol beatificar, i aquesta persona és el fundador del grup religiós anomenat *Opus Dei*. Aquest grup des del primer moment de la seva fundació es va dirigir a les classes elitistes, econòmicament fortes i a ser possible atracades al poder, arribant a tenir alguns ministres dels diferents governs de l'antic cap d'estat. Però no ha sigut només el poder polític, sinó més bé l'econòmic, principalment a través de la banca, i des d'on s'ha anat infiltrant dins les capes altes de la societat catòlica.

L'*Obra* ha estat acusada en diverses ocasions d'esser una secta, degut principalment a la seva manera d'actuar, tal vegada poc oberta a l'exterior.

Però lo que més rebutgen els contraris a la beatificació de monsenyor Escrivá de Balaguer és la seva actitud personal durant la seva vida, on no hi

veuen santetat per enlloc. Alguns dels cofundadors de l'*Opus* que varen tenir ocasió de conèixer-lo ben d'aprop no en contenen massa alabances d'ell, com és el cas d'en Miguel Fisac o Antonio Pérez Teresa, que l'acusen d'autoritari, ambiciós, egocèntric i admirador dels règims totalitaris.

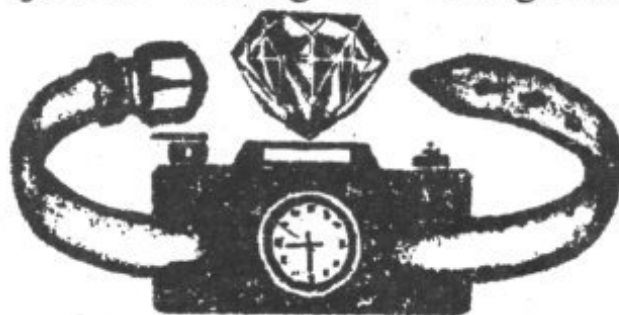
Una altra de les coses que es qüestionen més és la manera amb què Roma ha duit l'expedient o *positio*, transgredint les normes més elementals que hi ha establertes; la premsa amb què es vol dur a terme aquesta canonització, que fins i tot el Cardenal Tarancón ha dit que no ho veu massa clar, tanta frissó, i és que d'ençà que l'*Opus* va començar a controlar el Vaticà no para d'aficar-se per tots els cercles de poder, controlant la Curia Vaticana amb la seva gent, i encara que l'*Opus* estigui baix del control del Papa, el Papa no controla res, és la gent de l'*Opus* la que controla el Papa i al mateix temps li està

passant factura dels milions de dòlars que l'*Opus* va arreplegar arreu del món per finançar el sindicat polonès *Solidaritat*, a través del qual es va començar la tasca d'esbucar els règims comunistes de l'Europa del Est.

Mentrestant altres personatges amb molt més carisma i actituds cristianes clarament comprovades, i que serien mereixedors del reconeixement de santedat, estan essent aturats els seus expedients, com és el cas del Papa Joan XXIII o el bisbe màrtir del Salvador, Monseñor Oscar Romero, però clar, a Roma no li interessa fer els sants que els cristians volen, sinó els que Roma vol, i és que això de fer sants, avui, no tan sols és una qüestió política, sino també econòmica, i la gent de l'*Opus* té molts de doblers, els suficients per poder tenir el seu sant, *San Josemaria Escrivá de Balaguer*. És lo que li mancava a l'*Opus* per poder portar l'etiqueta de denominació d'origen.

GARCIA LIS

joieria - rellotgeria - fotografia



- * Amplia gamma en articles de joieria, rellotgeria i fotografia
- * Servei de reparacions de joieria i rellotgeria
- * Objectes de regal i trofeus esportius
- * Fotografies de carnet *Polaroid* al minut
- * Fotografia professional de comunions, noces, bateigs...

Carrer Major, 47 * Tel. 838351 * Sant Llorenç des Cardassar

MOTS CREUATS



Horizontals. 1.-Acció l'escaldar. nom de lletra. 2.-Divinitat dels boscos. Gargall. 3.-Enganat. Nom donat a diferents objectes que tenen una forma oval o esferoïdal. Dues de ben iguals. 4.-Darrera. Consonant. A més d'esser una fruita, també és un floquet de nel que es deixa créixer al mentó. 5. Nom de lletra. Fastidiar, emprenyar. 6.-Es el femení de *en*. Al rev., grau d'intensitat, de vivesa d'un color. Nom de lletra. Repetició d'un so produïda per la reflexió de les ones sonores. 7.-Vocal. Impedir de respirar. 8.-Es diu d'aquella persona que tracta a la gent amb respecte profund i afectuós. 9.-Donar. Símbol del nítrògen. Res. 10.-Varietat del del pre-seguer. 11.-Estimar. Bolla o figureta buida i llastada i amb un foradet, que, ficada dins l'aigua, puja o baixa més o menys segons la pressió a què és sotmesa. Cinquanta. 12.-Extravagant. Consonants. La primera. Fa el seu niu.

Verticals. - Fés ús per primera vegada d'alguna cosa que no ha estat encara usada per ningú. Massa d'aigua salada que cobreix una gran part de la superfície de la Terra. 2.-Qualsevol de les nimfes marines que se suposaven habitar els esculls i atreure-hi amb llurs cants els navegants. Inflamació. 3.-La matèria albuminosa que volta el rovell de l'ou. Donar a una cosa forma d'oval. Pare o mare del pare o de la mare. Posar-se a la

disposició d'algú. 5.-Extens, dilatat. Riu català. Cent. Cinquanta. 6.-Va de números ara hi posau cinc-cents. Nota musical. Articulació de la cuixa amb la cama en la seva part anterior. 7.-Al rev., femella de l'oc. Mil. Mig anys. Pronom personal de segona persona. 8.-Cub. Extensió de terreny closa, amb jardins, boscs, etc., en una població o prop d'ella, destinada a ornament i recreació. Composició del gènere líric que sol dividir-se en estrofes o parts iguals. 9.-Terminació verbal. Lleta grega. Símbol del iode. Conjunció. 10.-Cabell o pel estretament trenat que serveix per a fer barbes postisses. Símbol de l'oxigen. Entre els gnòstics, cadascun dels éssers etèrns intermediaris entre Déu i les criatures. 11.-En la indústria tapera, prisma rectangular que es talla de la llesca per a fabricar-ne taps. Mot usat precedint el nom de les religioses. Un romà. 12.-Pronom. Olor agradable. Nota musical.

SOPA DE LLETRES

T O R E D E P S O L E M
B A J O S E P D E O R C
C R I M I R E S L L N B
R G N I A A R E L I U C
S I T Q P M E T E N E D
T N S U A I M B F M M E
X O C E E L A N A A O F
L R A L S C A T R Q T G
B E T T E O E E C U R H
C J A R J U D S O N A I
D F R A N C E S C E B J
S L I N R M U O E I U K
R E L E I R B A G K L D
Q M N D F G H J U Y N D

Dins aquest embolic de lletres hi trobareu, i sense patir gens, deu noms d'home.

Solucions

Horizontals. - 1.-Escaldada. Ce. 2.-Silvà. Carcàs. 3.-Trait. Ou. RR. 4.-Rera. R. Pera. 5.-Ena. Empipar. 6.-Na. Ot. A. Eco. 7.-A. Ofegar. M. 8.-Reverenciosa. 9.-Dar. N. O. 10.-Melicotoner. 11.-Amar. Ludio. L.

12.-Rar. LL. A. Nia.

Verticals. - 1.-Estrenar. Mar. 2.-Sirena. Edema. 3.-Clara. Ovalar. 4.-Avia. Oferir. 5.-Lat. Ter. C. L. 6.-D. Re. Genoll. 7.-Aco. M. An. Tu. 8.-Dau. Parc. Oda. 9.-Ar. Pi. I. Ni. 10.-Crepé. O. Eon. 11.-Carrac. Sor. I. 12.-Es. Aroma. La.

A la sopa de lletres

Josep, Pere, Miquel, Francesc, Mateu, Joan, Bartomeu, Jeroni, Gabriel i Rafel.

Demografia

NAIXAMENTS

N'Alba Felguera Jiménez, filla d'en Ramon i na M^a Luisa, neix a Sa Coma dia 23 de febrer. Salut!

DEFUNCIONS

En Pedro Galmés Rosselló, casat, mor a Son Carrió dia primer de març. Tenia 100 anys. Al Cel el vegem.

En Jaume Boudnan Ahmed, fadrí, mor dia 29 de febrer. Tenia 36 anys. Descansi en pau.

En Bartomeu Gayà Mascaró, casat, morí dia 16 de març a Sant Llorenç, a l'edat de 86 anys. Al Cel sia.

En Damià Mascaró Brunet, casat, mor a Sant Llorenç dia 25. Tenia 81 anys. Al rel el vegem.

MATRIMONIS

En Joan Sureda Sureda i na Jerònia Cànaves Melis feren s'esclafit dia 29 de febrer a Son Carrió. Salut!

En Miquel Nicolau Capó i na Catalina Santandreu Santandreu, es casaren a Sant Llorenç dia 7. Enhorabona!

En Joan Vicens Acuña Torres i na M^a del Carme Ferrer Martí, es casaren a Sant Llorenç dia 14. Salut!

A Son Carrió i dia 21, es casaren en Gabriel Riera Adrover i na Margalida Galmés Brunet. Enhorabona!

Maria Galmés

Els cercadors d'or i plata (segle XVI) (i II)



Ramon Rosselló

1572.-A N'Estada de Sóller.

1573.-A Joan Rayó d'Inca i a Nicolau Gener Fuster.

1574.-A Miquel Mut teixidor de lli. Al magnífic senyor Miquel de Termens. A Rafel Guitard pintor i Guillem Pastor de Sineu. A Miquel Moragues i Jeroni Esteve.

1575.-A Bartomeu Bissanyes de Pollença i Miquel Ballester. A Alfonso Dusay. A Bartomeu Bover de Porreres i un altre.

1576.-A Bartomeu Bissanyes, Mateu Tauler boter i a Joan Serra del Poll de la Pobla.

1578.-A Joanot Muntaner d'Inca.

1579.-Es comunica als batles de Manacor i Artà la llicència concedida a Guillem Ferrer i companyia per cercar en la cova d'En Pardines or, argent, plom, estany, aram, ferro, alcofol i monedes; donaran la cinquena part al Rei. Altra a Gabriel Llull d'Artà.

1580.-A Joan Vives d'Artà, a mn. Bernat Pons de Menorca, a Rafel Guitard pintor, a Llorenç Estada de Sóller, a Joan Pérez regusseu i Onofre Amengual.

1582.-A Pere Gabriel Gual. A Gabriel Mates de Bunyola i Joan Jaume de Santa Maria.

1584.-A Joan Monistrol i Bartomeu Bissanyes.

1585.-A Cristòfol Jaume de Porreres.

1586.-A Bernat Sitjar.

1593.-A Nicolau Gener fuster.

1594.-A Josep Falbet.

1597.-A Urbà Salat d'Inca.

1601-1604.-Diverses llicències a Menorca: a Jaume Andreu Vidal per cercar or i argent. Pere Soliveres i Onofre Dalmau gerrer ciutadà per cercar vernís i aram. Llorenç Català d'Inca vol passar a Menorca per treballar en la mina de vernís s'ha trobada en la possessió de Capifort, i aram en el terme de Maó.

1419, 8 juliol.- El rei Alfons concedeix a Ramon Llull, ciutadà de Mallorca, pugui cercar tresors ocults a qualsevol lloc de l'illa: monedes d'or i argent, perles, pedres precioses i joies. Entregara la cinquena part del que trobarà al tresorer reial. (ACA reg. 2.724 f. 48)

1508, 6 abril.-La Procuració reial mallorquina rep 3 lliures i 11 sous de Joan Andinet argenter a qui foren venuts en públic encant 70 *jeduts* d'argent de moneda morisca, restants de 101 *jeduts* que trobà Jaume Massot o un esclau de la viuda Ballestera quan llaurava en un tros de terra de la possessió d'aquesta dona en el terme de Manacor. (ARM RP 3.901 f.185)

TORTUGUES A LA CORT REIAL

L'any 1387 la Procuració Reial de Mallorca va pagar 14 lliures, 6 sous i 2 diners per la compra de 243 tortugues per enviar al Rei. Varen intervenir en la compra Jaume Seva, notari de Manacor, Ramon Berga de Felanitx i una altra persona de Porreres. (ARM RP 3.456 f.66)

UNA NOTA SOBRE CAÇA

Dia 20 de desembre de 1372, Mi

quel Torrents i el seu fill Antoni Torrents, mercers del terme de Manacor, varen vendre a Caterina muller de Bartomeu Girard paraire, i Caterina muller de Guillem Anget ciutadà la caça de tords, perdiu i conills a raó de 2 sous la dotzena de tords, 4 sous el parell de perdiu i 17 diners cada conill. (ACM Mateu Salzet nº 14.709 s.f.)

DIVERSOS

1313, 2 octubre.- Pere Rebassa de Manacor estableix a Guillem Roig (o Reig) un cairó a la població de Bellver que fa cens de 18 diners a Pere Pardines; confronta amb cairons d'En Boscà, Jaume Ciges, Pere Cabrer i camí públic. Farà cens de 5 sous i 6 diners d'entrada. (ARM ECR 419 f. 111)

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambul. de Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
C. Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
Funerària	52 60 53
GESA	55 41 11
Grua	55 03 44

Es capità Madona

Conten que en temps de la Guerra d'Àfrica, en un moment trist de retirada de les tropes espanyoles, un major va caure malferit. Un jovenell llorenç, n'Onofre *Madona* ho va veure, el se va carregar a l'espatlla i el va portar fins a lloc segur salvant-lo de la mort. Com a premi a aquesta acció el van col·locar a l'escalafó militar.

Si la vista no m'enganya porta a la gorra tres estrelles de vuit puntes, el que significa que, en el moment de la fotografia ja era coronel. A Sant Llorenç tothom el coneixia com a l'amo n'Onofre *Madona* o *Es Capità Madona*.

Record haver-lo vist, quan jo era petit, vestit amb l'uniforme. Aleshores solament la Guàrdia Civil i els zeladors en portaven d'uniforme, aquests darrers poques vegades complet i cuidat. Potser per això, o també per l'a-



legre faixa que li creuava el pit, en guard un feble record.

Sempre visqué a Sant Llorenç i li agradava anar a caçar alguna llebre. Certament, ni va tenir mai autoritat ni en presumia -és ben simptomàtic això de l'amo...- però ja sigui perquè hagués d'anar a veure l'habilitat, a alguna celebració o en dies de festa grossa, l'amo n'Onofre es posava l'impecable tratge color caqui i im -

pressionava els nins que passaven pel carrer.

A la fotografia s'hi poden veure el seu germà Pep, la seva esposa, les seves filles Magdalena -monja- i Catalina -al fons-, el seu gendre Gabriel, el seu fill Onofre que seria molts d'anys *es fuster Madona* i també alguns amics entre els quals hi ha un altre militar llorenç, l'aleshores Capità Quetgles.

La taula familiar, que resulta esquifida per a l'ocasió, presenta dos elements que ja pertanyen al Sant Llorenç, ahir. El sífo i la botella de vi. De sífons, adesiara en veuen algun. Lògicament amb una malla i el singular tap de plàstic. Però botelles de vi artístiques i, sobre tot, sense marca, ja no se'n passen.

Guillem Pont

